

**COOP
RBRU**
คoop ร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

โครงการเติมความพร้อมก่อนปฐบัติสหกิจศึกษา ภาคการศึกษาที่ 2/2566

วันพุธที่ 17 มกราคม 2567 ห้อง 36301
โดย อาจารย์ ดร.ธิตวนันต์ วงศ์กิตติyanan
หัวข้อ “ วิธีการคลายเครียดในกลุ่มนักเรียนและวัยทำงาน ”

เช็คชื่อเข้าเรียน

● เข้าเรียน
● เย็บรือ
● ส่งแบบบันทึกภายในวันเดียวกันหลังเรียน

ผู้อธิบายและพัฒนาอาจารย์ พนหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อาคาร 36 ชั้น 1 กองบริการการศึกษา (เค้าเดอร์ 1)

www.facebook.com/rbru.cwie
Datacoop.rbru.ac.th
coop@rbru.ac.th | 088 - 585 - 3493

การจัดการความเครียดวัยเรียนและวัยทำงาน

ดร.ธิตวนันต์ วงศ์กิตติyanan
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
0970327927
thitavan.h@rbru.ac.th

ความเครียด (Stress)

Stressor คือสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่จะกระตุ้นให้เกิดสภาวะ Stress เป็นตัวกระตุ้นแต่อาจไม่ใช่สาเหตุที่แท้จริง

ความเครียด (Stress) ความหมายของความเครียด

ความเครียดหมายถึง ปฏิกรรมการตอบสนองของร่างกาย ที่แสดงออกเมื่อ มีตัวกระตุ้น (Stressor) ที่ทำให้เกิด ที่ไม่จำเพาะเจาะจงต่อสิ่งที่มากระทบร่างกายไม่ว่าจะเป็นอะไรก็ตาม ทำให้บุคคลรับรู้ว่าไม่ปลอดภัย (ธิตวนันต์ วงศ์กิตติyanan, 2562)

สาเหตุของความเครียด

1. สาเหตุจากภายนอกตัวบุคคล ได้แก่

1.1 สิ่งแวดล้อมทางกายภาพเป็นสิ่งที่อยู่รอบตัวเราที่สามารถสัมผัสได้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 เช่นความร้อนความหนาวของอากาศ การขาดปัจจัยต่างๆในการดำรงชีวิต

1.2 สังคมและสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น เช่น สังคมเสื่อมโกร姆 สภาพความเป็นอยู่แย่ร้าย

1.3 สภาวะการณ์และเหตุการณ์อื่นๆ เหตุการณ์ต่างๆ ทำให้บุคคลต้องการปรับตัวการปรับตัวทำให้คนเราเกิดความเครียดดังนั้นแยกสถานการณ์อื่นๆ ได้เป็น 2 ประเภทได้แก่

- 1.3.1 สภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดความซื่นชมยินดี เป็นสภาวะที่ทำให้บุคคลต้องมีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงเหตุการณ์เหล่านี้ได้แก่การแต่งงานการตั้งครรภ์และการคลอดบุตร
- 1.3.2 สภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดความรับรู้ทางใจ เหตุการณ์เศร้าและสะเทือนใจทั้งหลายที่เป็นสาเหตุของความเครียดได้แก่การหย่าร้างการแยกทางกันเดิน

2. สาเหตุจากภายในตัวบุคคล

2.1 โครงสร้างของร่างกายและสภาวะทาง สรีรัฐวิทยา

2.2 ระดับพัฒนาการร่างกายที่มีพัฒนาการไม่ปกติเนื่องจากได้รับอาหารไม่พอทำให้เตบโตชาเตี้ยแคระเกิดโรคได้ง่ายเช่นเดียวกับจิตใจที่พัฒนาการไม่ดีที่มีแนวโน้มที่จะทำให้เกิดความเครียดได้ง่าย

2.3 การรับรู้และการแปลงเหตุการณ์ของบุคคล

ปัจจัยต่างๆ ในตัวของบุคคล นอกจักที่กล่าวมาแล้วนี้ ยังมีปัจจัยอื่นที่เป็นสาเหตุแห่งความเครียดได้อีก ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่

1. สิ่งคุกคามต่อภาพพจน์ของบุคคลเป็นต้นว่า การผ่าตัดที่ทำให้บุคคลต้องสูญเสียอวัยวะสำคัญ เช่นการผ่าตัดเต้านมในหญิงการตัดมดลูกทำให้สูญเสียเอกสารักษณ์ความเป็นหญิง
2. ความเจ็บปวดความเจ็บปวดเป็นประสบการณ์ส่วนบุคคลที่คนอื่นไม่อาจจะบอกได้ว่าปวดเจ็บอย่างไรปวดมากน้อยแค่ไหนความเจ็บปวดทำให้เราไม่สามารถเกิดความเครียดทางอารมณ์ได้
3. การเคลื่อนไหวไม่ได้เมื่อบุคคลต้องถูกจำกัดการเคลื่อนไหวเนื่องจากโรคที่เป็นอยู่หรือเนื่องจากไม่สามารถเคลื่อนไหวได้เช่นในกรณีเป็นอัมพาตครึ่งตัวหรือพิการด้านอื่นๆ เช่นเฝือกต้องนอนพักในเตียงมีโรคหัวใจที่ต้องพักเหล่านี้ทำให้เกิดความเครียด
4. การสูญเสียและการเปลี่ยนแปลงการสูญเสียบุคคลที่รักการเปลี่ยนแปลงของสภาวะสภาพทางสังคมการเปลี่ยนแปลงเนื่องมาจากการสูญเสียก็เป็นสาเหตุทำให้เกิดความเครียดที่เรียบได้ทั่วไปเช่นในผู้สูงอายุคนใกล้เกษียณอายุเป็นต้น

ผลกระทบของความเครียด

1. การตอบสนองทางด้านร่างกาย

การตอบสนองนี้บางครั้งเรารายกว่าเป็นการปรับตัวหรือ adaptation ซึ่งมีอยู่ 2 ลักษณะคือ General Adaptation และ Adaptation

1) **General Adaptation และ Adaptation (GAS)** ได้แก่กลุ่มอาการที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากการปรับตัวของร่างกายโดยทั่วๆ ไป เช่น ตื่นตัวส่องจะถูกกระตุ้น ส่งผลกระทบต่อระบบประสาทอัตโนมัติ ต่อมไร้ท่อจะถูกกระตุ้น และระบบการสร้างภูมิคุ้มกันกับโรคของร่างกายถูกปรับกวนด้วย โดยการปรับตัวแบบนี้เกิดขึ้น 3 ระยะ เรียกว่า alarm, resistance และ Exhaustion

1. ระยะเตือน (Alarm stage)

1.1 ระยะเตือน (Alarm stage) ร่างกายถูกกระตุ้นมีการเปลี่ยนแปลงที่ Hypothalamus จะหลั่งสารออกมากกระตุ้นระบบต่อมไร้ท่อและระบบประสาทอัตโนมัติ Adrenal medulla หลัง epinephrine ออกสู่ร่างกายแล้วเลือดทำให้มีการหลั่งของน้ำตาลและทำให้หัวใจเต้นแรงขึ้นและทำให้กลไกการเปลี่ยนแปลงอีกหลายอย่างแบ่งออกได้เป็น 2 ระยะคือ

1.1.1 ระยะช็อก (Shock Phase)

- บุคคลจะรับรู้ต่อสิ่งที่มากระตุ้นแบบรู้ตัวหรือไม่รู้ตัว
- ปฏิกิริยาเกิดเป็นอันดับแรกที่สมองส่วน cortex และส่งคลื่นประสาทมากระตุ้นต่อมพิทูอิตารี ส่วนหน้า
  - ระบบประสาทอัตโนมัติโดยระบบ Sympatetic ต่อมหมากใต้ (Adrenal Medulla) หลังสาร Epinephrine Cortisone ทำให้มีการสลายโปรตีนของกล้ามเนื้อหลังน้ำย่อยมากขึ้นเมื่อน้ำและโซเดียมในเลือดสูงมีผลกรดสมองส่วนกลางการตึงตัวของกล้ามเนื้อหัวใจลดลงหลอดเลือดหลอดเลือดไปเลี้ยงกล้ามเนื้อขยายตัวหลอดเลือดส่วนปลายและซองห้องหด ตัวถ้าปฏิกิริยามากอาจซ้อกหัวใจหยุดเต้นทำดำเนินการต่อไปพลังงานจะถูกใช้หมดภายใน 24-48 ชั่วโมงนอกจากมีการปรับตัวเข้าสู่ระดับต้านช็อก
    - ดังนั้นบุคคลจึงเตรียมพร้อมที่จะสู้หรือถอยหนีระยะย่ออยู่นี้จะมีระยะเวลาอันสั้นคือจาก 1 นาที ถึง 24 ชั่วโมง

1.1.2 ระยะต้านการซ้อก (Counter - Shock Phase) ระยะนี้ร่างกายเกิดการกลับสู่ภาวะสมดุล โดยมีการดึงเอกสารไปการต่อสู้ของร่างกายออกมาร่วมเหลือ

- Adrenal Cortex หลัง ACTH
  - ทำให้อัตราการเผาผลาญร่างกายสูงขึ้น อาการที่พบคือ อัตราการเต้นของหัวใจแรงและเร็ว ความดันโลหิตสูงขึ้น ระบบไฟล์เวียน ความดันโลหิตกลับสู่ภาวะปกติ หายใจเร็ว มีอาการคลื่นไส้อาเจียน ม่านตาขยาย และเหงื่อออกมากผิดปกติ

2. ระยะต่อต้าน (Resistance Stage)

- เป็นระยะที่ร่างกายปรับตัว (Adaptation) 2 ด้าน
- การปรับตัวทางด้านชีววิทยา(เกิด Negative Feedback อัตราการเร่งของระบบ Sympathetic ลดลง) เลือดจากลงคลอโรตต์สูง และเซลล์มีการซ้อมแซมทำให้น้ำหนักกลับเข้าสู่ภาวะปกติ
  - การปรับตัวทางด้านจิตใจ (ความรู้สึกนึกคิดและพฤติกรรม/อุปนิสัย) ภาวะความไม่สมดุลของระบบต่างๆให้เข้าสู่ภาวะปกติ
    - ถ้าสิ่งมีชีวิตยังได้รับการกระตุ้นจากสิ่งที่ทำให้เกิดความเครียดอยู่สิ่งมีชีวิตจะสูญเสียการปรับตัวและเข้าสู่ระยะที่ 3 คือระยะหมดแรง

3. ระยะอ่อนล้า (Exhaustion stage)

เป็นระยะสุดท้าย เกิดการย้อนกลับสู่ alarm & resistance stage เป็นความล้มเหลวในการปรับตัวร่างกายไม่สามารถคืนกลับสู่สภาพปกติเองได้ยกเว้นได้รับการช่วยเหลือมีผลทำให้ตายได้

2) Local Adaptation Syndrome (LAS) ได้แก่กลุ่มอาการเฉพาะที่ เป็นการปรับตัวเฉพาะที่บริเวณที่ได้รับ Stress เป็นต้น ว่าเมื่อร่างกายได้รับบาดแผลเนื่องจากถูกมีดบาดถูกแมลงกัดถูกต่อยตีบริเวณที่ถูกกระแทกจะมีอาการบวมแดงเนื่องจากการอักเสบ อาการเหล่านี้เป็นการปรับตัวเฉพาะแห่ง

ของร่างกายเมื่อได้รับภาวะความเครียด การทำหน้าที่ของบริเวณที่มี Stress จะเสื่อมลง ถ้าการปรับตัวเฉพาะแห่งล้มเหลว อาจเป็นเหตุให้เกิด Localized exhaustion ได้

2. การตอบสนองด้านจิตใจ

กลไกการทำงานของจิตใจในการปักป้องตนเองหรือในการลดและขัดความเครียดนี้ เรียกว่า Coping Mechanism โดยทั่วไปแล้ว การตอบสนองทางด้านจิตใจอาจแยกเป็น 3 ประเภท คือ

1. หนีและเลี่ยงโดยการปฏิเสธ (denial) บางคนหนีและเลี่ยงด้วยการใช้เหล้า จนกลายเป็นคนติดเหล้า บางคนใช้ยาประดับประดองจิตใจ บางคนเลี่ยงด้วยการเปลี่ยนย้ายที่อยู่ใหม่ บางคนเลี่ยงด้วยการนอนหลับ เราอาจจะเลี่ยงด้วยการแยกตัวด้วยการฝันกลางวัน สร้างวิมานในอากาศ

2. ยอมรับพร้อมทั้งเผชิญกับภาวะความเครียดนั้น ๆ เสีย (Fight) การยอมรับและเผชิญจึงมีอยู่ได้สองลักษณะ คือ แก่ไข ภาวะนอกตัวเราที่สร้างความเครียด หรือการแก่ไขตัวเราเอง

3. เรียนรู้ที่จะอยู่กับภาวะเครียด (Consistence) โดยใช้กลไกทางจิตต่างๆ เช่น Suppression, repression, Substitution, Withdrawal

ผลของความเครียด

ก. Major stress เป็นปฏิกิริยาที่เกิดจากความเครียดในระดับรุนแรงซึ่งแบ่งเป็น

1. Gross stress reaction (G.S.R) พบได้ในเหตุการณ์ดังนี้

- เกิดโดยไม่คาดคิดมาก่อน เช่น ไฟไหม้ เครื่องบินตก พายุพัด แผ่นดินไหว หรืออันปางถูกถอนหมัน การตายโดยอุบัติเหตุของพ่อแม่ ฯลฯ
  - ไม่เคยพบมาก่อน
  - ต้องเผชิญเหตุการณ์นี้นานนาน
  - ไม่มีโอกาสทำอะไรมาย่างได้ผลในขณะนั้น
  - หนีไม่ทัน
  - ไม่มีที่พึ่งพิง

อาการของ G.S.R

- Disorganization of personality คือ บุคลิกแตกแยกไม่รู้สึกตัวหรือไม่รู้ว่าตัวเป็นใครมาจากการทำอะไร

- Amnesia ลืมจำอะไรไม่ได้ บางครั้งแม้แต่อายุหรือชื่อตัวเองก็จำไม่ได้

- Panic วิ่งเตลิด คือตื่นกลัวสุดขีด

- Combat exhaustion เป็นกับทหารในแวงรอบ

2. Age associated reaction

- ปฏิกิริยาระบบที่เกิดจากความเครียดเช่นเดียวกับพวกรากแต่ความเครียดมักจะเกิดกับชีวิตเป็นพิเศษในแต่ละ อายุของชีวิตจึงแบ่งออกเป็น 5 ชนิด

2.1 Adjustment Reaction of Infancy

2.2 Adjustment Reaction of Childhood

- Withdrawal reaction คือหนี อาย แยกตัว ไม่อยากพบใคร ใจอุ้มก็จะรู้ตัวหนี

- Over dependency คือเด็กติดแม่ ร้องตามไม่ยอมไปโรงเรียน

- Tension reaction คือเกิดการกัดเล็บ ถอดผนน ผันร้าย กลัวโดยไร้เหตุผล

-Opposition reaction คือ จะต่อสู้ ทะเลวิวาท โนโหเจ้าลง ดื้อ

-Hostile reaction คือโหดร้าย รังแกสัตว์ คนต่างกว่า ทำลายของ หรือหนีโรงเรียน

2.3 Adjustment Reaction of Adolescence วัยรุ่นจะอยู่ในช่วงนี้

- **Inadequate reaction** อาย เคอะเขิน คิดว่าตัวเองไม่สวย ไม่เก่ง ห้อแท้ แยกตัว

- **Diffuse reaction** ไม่เห็นจุดมุ่งหมายของชีวิต อยู่ไปวันๆ มักหันหน้าเข้าหา ya เสพติด

- **Rebellious reaction** ขัดเขิน ไม่ยอมรับระเบียบใด ๆ ของสังคม หนีบ้านอยู่โรงเรียน

2.4 Adjustment Reaction of Adult life วัยทำงานจะอยู่ในช่วงนี้

- **Family Life strain** ปัญหาการดำเนินชีวิต เช่น ในครอบครัว การงานอาชีพ เพศ หรือการสังคม

- **Strain of earning** ปัญหาเกี่ยวกับการหาเลี้ยงชีพไม่เพียงพอ การเป็นหนี้สิน

- **Strain of physical illness** ภาวะการณ์เจ็บป่วยของร่างกาย การผ่าตัด โรคเรื้อรัง หรือโรคที่ทำให้ความสวยงามเสียไป

2.5 Adjustment Reaction of late life

- **Physical change** ร่างกายเปลี่ยนแปลงไปในทางเสื่อม เรี่ยวแรง ไม่ดีเหมือนเดิม

- **Retirement** ต้องการออกจากงาน เพราะสูงอายุ หมดคนสนับถือ รู้ตัวว่าไร้ความหมาย

- **loss of family member and Friend** ลูกหลานแยกครอบครัวไป เพื่อนฝูงตายจากไป ภรรยา หรือสามีตาย หรือแยกทางกัน

๙. Minor stress เป็นความเครียดระดับต่ำ ที่มักจะเกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ปฏิบัติยาที่แสดงออก ได้แก่

- การเคาะจังหวะซ้ำ ๆ

- ขบเคี้ยวบุหรี่ ดื่มสุรา

- หัวเราะ ร้องเพลง ร้องไห้

- คิดถึงเรื่องเดิมซ้ำ ๆ หรือพูดเล่าข้อความเห็นใจ

- เดินกลับไปกลับมา เกาะ เก้า ถูมือ

- ผันกลางวัน เยียบชิرم

- คุยกะโวัด แสดงออกมาก เที่ยวเตร็ เป็นต้น

แบบประเมิน และวิเคราะห์ความเครียดด้วยตนเอง เป็นแบบประเมินความเครียดที่พัฒนาโดยกรม

สุขภาพจิต ด้วยข้อประเมิน 20 ข้อ เป็นการประเมินอาการของความเครียดทางด้านร่างกายและจิตใจ แบ่งภาวะเครียดออกเป็น 4 ระดับพร้อมคำแนะนำการปฏิบัติตนในแต่ละความเครียดเหมาะสมสำหรับใช้ในคลินิกและในชุมชน

แบบประเมินและวิเคราะห์ความเครียดด้วยตนเอง

ใน 2 เดือนที่ผ่านมานี้ท่านมีอาการพฤติกรรมหรือความรู้สึกต่อไปนี้โปรดเขียนเครื่องหมาย/ลงในช่องแสดงระดับอาการตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

อาการพฤติกรรมหรือความรู้สึก	ระดับอาการ			
	0	1	2	3
	ไม่เคยเลย	เป็นครั้งคราว	เป็นบ่อย	เป็นประจำ
1.นอนไม่หลับเพราะคิดมากหรือกังวล				
2.รู้สึกหงุดหงิด รำคาญใจ				
3.ทำอะไรไม่ได้เลย เพราะประสาทดึงเครียด				
4.มีความรุนแรง.				
5.ไม่อยากพบปะผู้คน				
6.ปวดหัวข้างเดียว หรือปวดบริเวณขมับทั้งสองข้าง				
7.รู้สึกไม่มีความสุขและเศร้าหมอง				
8.รู้สึกหมดหวังในชีวิต				
9.รู้สึกว่าชีวิตตนเองไม่มีคุณค่า				
10.กระวนกระวายอยู่ตลอดเวลา				
11.รู้สึกว่าตนเองไม่มีสมารถ				
11.รู้สึกเพลียไม่มีแรงจะทำอะไร				
13.รู้สึกเหนื่อยไม่อยากจะทำอะไร				
14.มีอาการหัวใจเต้นแรง				
15.เสียสั้นปากสั้น หรือมือสั้นเวลาไม่พอใช้				
16.รู้สึกกลัวผิดพลาดในการทำสิ่งต่างๆ				
17.ปวดหรือเกร็งกล้ามเนื้อบริเวณท้ายทอยหลังหรือไหล่				

18.ตื่นเต้นง่ายกับเหตุการณ์ไม่คุ้นเคย			
19.มีนิ่งหรือเวียนศรีษะ			
20.ความสุขทางเพศลดลง			
คะแนนรวม			

ผลการประเมินและวิเคราะห์ความเครียด

ระดับคะแนน 0-5 ท่านมีความเครียดอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ปกติความเครียดในระดับต่ำมาก เช่นนี้อาจมีความหมายว่า

- ท่านตอบไปตรงตามความเป็นจริง
- ท่านอาจเข้าใจคำถามตอบตามเพื่อนไป
- ท่านอาจเป็นคนที่ขาดแรงจูงใจมีความเมื่อยชา
- ชีวิตประจำวันซ้ำซากจำเจน่าเบื่อปราศจากความตื่นเต้น

ระดับคะแนน 6-17 ท่านมีความเครียดอยู่ในเกณฑ์ปกติสามารถจัดการกับความเครียดที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันและสามารถปรับตัวกับสถานการณ์ต่างๆได้อย่างเหมาะสมรู้สึกพึงพอใจเกี่ยวกับตนเอง สิ่งแวดล้อมเป็นอย่างมากความเครียดในระดับนี้ถือว่ามีประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวันเป็นแรงจูงใจนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตได้

ระดับคะแนน 18-25 ท่านมีความเครียดอยู่ในระดับสูงกว่าปกติเล็กน้อยซึ่งถือว่าเป็นความเครียดที่พบได้ในชีวิตประจำวันอาจไม่รู้ตัวว่ามีความเครียดอาจรู้สึกได้จากการเปลี่ยนแปลงของร่างกายอารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรมบังเอิญแต่ไม่ชัดเจนและยังพอกันได้อาจต้องใช้เวลาในการปรับตัวแต่ในที่สุดท่านก็สามารถจัดการกับความเครียดได้และความเครียดระดับนี้ไม่เป็นผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในกรณีท่านสามารถผ่อนคลายความเครียดด้วยการหายใจกรรมที่เพิ่มพลังเช่นการออกกำลังกายเล่นกีฬาทำสิ่งที่สนุกสนานเพลิดเพลิน เช่นดูหนังฟังเพลง อ่านหนังสือหรือทำงานอดิเรกต่างๆหากท่านต้องการป้องกันไม่ให้ความเครียดมากขึ้นในอนาคตท่านอาจฝึกความเครียดตามวิธีในหัวข้อต่อไปนี้อย่าลืมพูดคุยกับผู้ที่ไว้วางใจพิจารณาและลงมือแก้ไขปัญหาตามลำดับความสำคัญอย่างรอบคอบและมีสติ

ระดับคะแนน 26-29 ถ้ามีความเครียดอยู่ในระดับสูงกว่าปกติปานกลางขณะนี้ท่านเริ่มมีความตึงเครียดในระดับค่อนข้างสูงและได้รับความเดือดร้อนเป็นอย่างมากจากปัญหาทางอารมณ์ที่เกิดจากปัญหาความขัดแย้งและวิกฤตตการณ์ในชีวิตเป็นสัญญาณเตือนท่านต้นว่าท่านกำลังเผชิญกับภาวะวิกฤตและความขัดแย้ง ซึ่งท่านจัดการแก้ไขด้วยความลำบาก ลักษณะดังกล่าวจะเพิ่มความรุนแรงซึ่งมีผลกระทบต่อการทำงานจำเป็นต้องหารือแก้ไขข้อขัดแย้งต่างๆให้ลดน้อยลงหรือหมดไปด้วยวิธีการอย่างโดยย่างหนักสิ่งแรกที่ต้องรับจัดการคือ ท่านต้องมีวิธีการจัดการที่ดีและสม่ำเสมอทุกวันละ 1-2 ครั้งครั้งละ 10 นาทีโดยนั่งในท่าที่สบายหายใจลึกๆให้หน้าท้องขยายหายใจออกช้าๆนับ 1-10 ไปด้วยท่านจะใช้วิธีนั่งสมาธิหรือสวดมนต์ก็ได้ท่านควรแก้ไขปัญหาให้ดีขึ้นโดยค้นหาสาเหตุของปัญหา ที่ทำให้เกิดความขัดแย้งหารือแก้ไขปัญหาอย่างร่วมทั้งพิจารณาผลลัพธ์ของการแก้ไขเพิ่มขึ้นหรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนวางแผน

แก้ไขปัญหาเป็นลำดับขั้นตอนและลงมือแก้ไขปัญหาหากท่านไม่สามารถจัดการคลี่คลายหรือแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้ควรปรึกษากับผู้ให้การปรึกษาปัญหาสุขภาพจิตตามหน่วยงานต่างๆ

ระดับคะแนน 30 ถึง 60 ท่าน มีความเครียดอยู่ในระดับสูงกว่าปกติมากกำลังตကอยู่ในภาวะตึงเครียดหรือกำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์ในชีวิตอย่างรุนแรง เช่น การเจ็บป่วยที่รุนแรงและเรื้อรัง ความพิการ การสูญเสียปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาเศรษฐกิจซึ่งส่งผลต่อสุขภาพ ภายในและสุขภาพจิตอย่างชัดเจนทำให้ชีวิตไม่มีความสุขความคิดฟุ้งซ่านตัดสินใจผิดพลาดขาดความยั้งชั่งใจ เกิดอุบัติเหตุ ได้ง่ายบางครั้งอาจมีพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง เช่น เอกะโวยวายข้างปากข้าวของ ความเครียดในระดับนี้ถือว่ามีความรุนแรงมากหากปล่อยไว้โดยไม่ดำเนินการแก้ไขอย่างเหมาะสม และถูกวิธีอาจนำไปสู่ความเจ็บป่วยทางจิตที่รุนแรงซึ่งส่งผลเสียต่อตนเองและบุคคลใกล้ชิดต่อไปได้ในระดับนี้ ท่านต้องไปปรึกษาหรือใช้บริการปรึกษาปัญหาสุขภาพจิตทางโทรศัพท์ซึ่งอาจช่วยให้ท่านมองเห็นปัญหาและแนวทางแก้ไขที่ชัดเจนและเหมาะสมต่อไป

เกณฑ์การให้คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนรวมคะแนนไม่เกิน 60 คะแนน โดยจำนวนคำถาม 20 ข้อ ตอบว่า “ไม่เคย = 0 คะแนน เป็นบ่อยๆ = 2 คะแนน เป็นครั้งคราว = 1 คะแนน เป็นประจำ = 3 คะแนน

รวมคะแนน

0-5 คะแนนแสดงว่าพูดตอบไม่จริงใจไม่แน่ใจคำถาม

6-17 คะแนนแสดงว่าปกติ/ไม่เครียด

18-25 คะแนนแสดงว่าเครียดสูงกว่าปกติเล็กน้อย

26-29 คะแนนแสดงว่าเครียดปานกลาง

30 คะแนนขึ้นไปแสดงว่าเครียดมาก

การคลายเครียด

- ระดับความเครียด 18-25 สูงกว่าปกติเล็กน้อยท่านสามารถฝึกคลายความเครียดด้วยตนเอง ตามคำแนะนำ เช่น ดันตรี กีฬา ร้องเพลง เต้นรำ นวดคลายเครียด หัวเราะคลายเครียด สมาร์ทโฟน
- ระดับความเครียด 26-29 สูงกว่าปกติปานกลาง พยาบาลให้คำปรึกษาปรับความคิด คิดบางและระดับความเครียดมากกว่า 30 ขึ้นไป พน หรือท่านสามารถใช้บริการ Hotline 1667 และคลินิกคลายเครียดได้จากสถานบริการทั่วประเทศ

การคลายเครียด กิจกรรมการพยาบาล

เป้าหมายของการพยาบาลคือ ช่วยให้สามารถปรับตัวต่อความเครียด ช่วยประคับประคอง ผู้ที่กำลังเครียดให้สามารถดำเนินชีวิตประจำวันต่อไปได้ มีดังนี้คือ

1. หาแหล่งประโยชน์ทั้งภายในและภายนอกของบุคคลที่ประสบภาวะเครียดมาใช้ให้เป็นประโยชน์ เช่น ดันตรี กีฬา ร้องเพลง เต้นรำ บีบลูกบลล นวด สารผม ทำกิจกรรมจิตอาสา นอน ช้อปปิ้ง

- ช่วยบุคคลเสริมสร้างความสามารถใหม่ เช่น ค้นหาความสามารถเดิม ดันตรี กีฬา ร้องเพลง กิจกรรม การฝึกหายใจ สมาร์ทโฟน การเปลี่ยนความคิด นวดคลายเครียด หัวเราะบำบัด อุ ฐ อา ยَا เป็นต้น

- ให้เข้าหาทางเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมภายนอก หรือเปลี่ยนแปลงตัวเอง เพื่อให้ลดความเครียดทางอารมณ์

- แสวงหาความพึงพอใจใหม่ เช่น ทำกิจกรรมใหม่ๆ เช่น ออกกำลังกาย
  - 2. ความเครียดของบังคับเกิดขึ้นเนื่องมาจากการรับรู้ มีการรับรู้เหตุการณ์ผิด แปลผิดๆ หรือตีความหมายเหตุการณ์ไปในทางที่ไม่ดีแล้วตนเองเกิดความรู้สึกไม่สบายใจ
    - ช่วยบุคคลให้มองเหตุการณ์ใหม่ๆ มองหลายๆ แบบ คิดทางบวก การฝึกความคิดปรับความคิด การให้คำปรึกษา
    - ความเครียดเกิดจากสิ่งกระตุ้นภายนอก เช่น เสียงที่ดังมาก ภาวะแวดล้อมที่อืดอัด ไม่สบายก็ช่วยเหลือโดยแนะนำให้มีการเปลี่ยนสถานที่ ถ้าทำได้ถ้าความเครียดเกิดจากคนมาก การลาพักร้อน
- Anxiety Disorder ความวิตกกังวล** (ฉบับรวม สัตยธรรม, 2557). หมายถึง ความรู้สึกภายในใจ ที่รู้สึกไม่มั่นใจไม่สบายใจ หวาดหัวน์ มีความตึงเครียดที่บุคคลตอบสนองต่อสิ่งคุกคามที่ไม่ทราบสาเหตุ (Varcarolis, 2013; Shives, 2012) การคาดเดาสถานการณ์ที่เป็นต้นเหตุของความรู้สึก ว่าจะสูญเสีย ดังนั้นจะหนีเป็นการตัดสินใจที่ยากลำบากของบุคคล มีความขัดแย้ง เคร่งเครียดและอึดอัดใจ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2560)..แบบประเมินความเครียด. นนทบุรี
 ฉบับรวม สัตยธรรม.(2557). การพยาบาลจิตเวชและสุขภาพจิต. พิมพ์ครั้งที่ 9. นนทบุรี:
 ยุทธธนทร์ การพิมพ์ . จิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี
 มหาวิทยาลัยมหิดล.
 ฐิตวันต์ วงศ์กิตติyanนท์. (2562).**การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช ไทยแลนด์ 4.0.**กรุงเทพ:
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

Varcarolis, E. M. (2013). *Essentials of Psychiatric Mental Health Nursing*. St. Louis, MS:
 ElsevierSaunders